

## РОЗДІЛ 8

# КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.121

### ТАКТИКА ЗАХИСТУ У РАЗІ ВСТАНОВЛЕННЯ СТРОКУ ДЛЯ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МАТЕРІАЛАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ СТОСОВНО КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ

### DEFENSE TACTICS WHILE SETTING A LIMIT FOR REVIEWING MATERIALS OF PRE-TRIAL INVESTIGATION IN CRIMINAL PROCEEDINGS OF CORRUPTION OFFENCES

**Гловюк І.В., д.ю.н., доцент,  
завідувач кафедри кримінального процесу  
Національний університет «Одеська юридична академія»,  
адвокат, науковий радник  
Адвокатське об'єднання "Barristers"**

**Пашковський М.І., к.ю.н., доцент,  
адвокат, науковий радник  
Адвокатське об'єднання "Barristers"**

**Пономаренко Д.В., аспірант кафедри кримінального процесу  
Національний університет «Одеська юридична академія»,  
адвокат, партнер  
Адвокатське об'єднання "Barristers"**

Стаття присвячена дослідженню питань тактики захисту в разі встановлення строку для ознайомлення з матеріалами досудового розслідування у кримінальних провадженнях стосовно корупційних злочинів. У результаті проведеного дослідження сформульовано перелік тактичних особливостей здійснення захисту в разі подання стороною обвинувачення клопотання в порядку частини 10 статті 290 Кримінального процесуального кодексу України щодо корупційних злочинів.

**Ключові слова:** тактика захисту, ознайомлення з матеріалами досудового розслідування, корупційні злочини, клопотання, строк для ознайомлення.

Стаття посвящена исследованию вопросов тактики защиты при установлении срока для ознакомления с материалами досудебного расследования в уголовном производстве в отношении коррупционных преступлений. В результате проведенного исследования сформулирован перечень тактических особенностей осуществления защиты при представлении стороной обвинения ходатайства в порядке части 10 статьи 290 Уголовного процессуального кодекса Украины относительно коррупционных преступлений.

**Ключевые слова:** тактика защиты, ознакомление с материалами досудебного расследования, коррупционные преступления, ходатайство, срок для ознакомления.

The article is devoted to the research of issues of defense tactics while setting a limit for reviewing materials of pre-trial investigation in criminal proceedings of corruption offences. The conducted research allowed to identify the following tactical aspects of performing defense when the prosecution has filed a motion provided by Article 290 Paragraph 10 of Code of Criminal Procedure of Ukraine in criminal proceedings of corruption offences: assessment whether the procedure of notification of completion of pre-trial investigation is due, and is respected and providing access to materials of pre-trial investigation (the person that notifies and procedure of notification); assessment of correctness of application of term "procrastination in reviewing" in respect to reviewing which starts with the moment when the right to access to materials is realized in fact rather than the notification of completion of pre-trial investigation or notification of providing access to materials is sent to a party, victim, representative of legal entity against which criminal proceedings are conducted, civil plaintiff, civil defendant, their representative (as prosecution party believes); assessment of whether "procrastination in reviewing" is present should be made with due regard to provisions of Article 6 of Convention of Human Rights and Fundamental Freedoms which guarantees that everyone charged with a criminal offence has a right to have adequate time and facilities for the preparation of his defense, taking into account conditions of review of materials by a suspect and a defender, their workload, complicated nature of case; reasoning that a defender has a right to take parting interrogation and other procedural actions which are conducted with a suspect, that is why a suspect can enjoy his procedural right to review materials with the participation of their defender, and wish to exercise the right can not be interpreted as a "procrastination in reviewing"; objection to solely the time-limit indicated in a motion is recognition of a fact that "procrastination in reviewing" by defense party took place and more broadly – recognition of abuse of law.

**Key words:** defense tactics, reviewing materials of pre-trial investigation, corruption offences, motion, limit for reviewing

**Постановка проблеми.** Функція захисту в кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів пов'язана не тільки із запереченням законності й обґрунтованості кримінального переслідування; виявленням обставин, що спростовують підозру, виправдовують обвинуваченого

(підсудного), виключають або пом'якшують його відповідальність, пом'якшують покарання й інші наслідки засудження особи, з охороною особистих та майнових прав, сприянням застосуванню інституту реабілітації, а й із недопущенням порушень і необґрунтованих обмежень прав і

свобод під час застосування заходів кримінально-процесуального примусу, до яких, як обґрунтовано в літературі [1, с. 105], варто віднести і передбачене ч. 10 ст. 290 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України встановлення слідчим суддею строку для ознайомлення з матеріалами досудового розслідування. Реалізація цієї норми через наявність у її формулюваннях оцінних понять, а також невизначеність поняття «зволікання» у цьому контексті, його різне розуміння сторонами кримінального провадження, ускладнена, а її тлумачення в аспекті співвідношення з положеннями ч. 3 ст. 219 КПК України викликає питання стосовно їх узгодженої реалізації.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблемні питання встановлення строку слідчим суддею строку для ознайомлення з матеріалами досудового розслідування досліджувалися Є.В. Діденком, Н.С. Карповим, С.О. Ковальчуком, Т.В. Корчевою, М.А. Макаровим, О.І. Марочкіним, Т.Ю. Марченко, А.В. Мурзановською, О.І. Резніковою, О.О. Торбасом та ін., проте ця проблематика в аспекті розслідування корупційних злочинів та змін до ст. 219 КПК України ще не досліджувалася. Отже, метою статті є визначення проблем нормативної регламентації та практики реалізації положень ч. 10 ст. 290 КПК України під час розслідування корупційних злочинів і тактичних особливостей захисту під час подання клопотання стороною захисту в порядку ч. 10 ст. 290 КПК України.

**Виклад основного матеріалу.** Ч. 10 ст. 290 КПК України передбачає, що в разі зволікання під час ознайомлення з матеріалами, до яких надано доступ, слідчий суддя за клопотанням сторони кримінального провадження з урахуванням обсягу, складності матеріалів та умов доступу до них зобов'язаний встановити строк для ознайомлення з матеріалами, після спливу якого сторона кримінального провадження або потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, вважаються такими, що реалізували своє право на доступ до матеріалів.

Отже, заперечуючи обґрунтованість такого клопотання, найперше варто звернути увагу на обґрунтування наявності зволікання під час ознайомлення з матеріалами досудового розслідування. Найперше варто встановити, чи уповноважена особа повідомляє сторону захисту про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування. Адже це може бути лише прокурор групи прокурорів (прямо указаний у постанові керівника органу прокуратури) та слідчий групи слідчих (вказаний у дорученні керівника органу досудового розслідування), але лише той, який має доручення від прокурора здійснити цю процесуальну дію, яке має бути додане до повідомлення. Якщо такого документа не додано, сторона захисту не вважається повідомленою належним чином, отже, про жодне зволікання не йдеться.

Крім того, велике значення має і належне повідомлення про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування. Адже, якщо таке повідомлення надіслано поштою, то мають бути підписи на повідомленні про вручення. Поширеною є практика повідомлень мобільними месенджерами, проте КПК України не передбачає такого способу повідомлення, тому його не можна визнати належним для констатації, що сторона захисту була повідомлена про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування. Наприклад, у кримінальному провадженні за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого в ч. 3 ст. 369 Кримінального кодексу (далі – КК) України, узагалі доказів щодо належного повідомлення (направлення повісток про виклик) учасникам провадження долучено до клопотання не було [2].

Крім того, варто звернути увагу на деякі термінологічні особливості положень ст. 290 КПК України.

Ст. 290 КПК України має назву «Відкриття матеріалів іншій стороні». Процедура відкриття матеріалів склада-

ється із трьох етапів: повідомлення про надання доступу до матеріалів; ознайомлення з матеріалами – надання доступу до матеріалів та можливості скопіювати і відобразити відповідним чином будь-які речові докази або їхні частини, документи або копії з них тощо; письмове підтвердження факту надання доступу до матеріалів із зазначенням найменування таких матеріалів.

Термін «ознайомлення» ужито в цій статті в ч. 5 («у документах, які надаються для ознайомлення, можуть бути видалені відомості, які не будуть розголошені під час судового розгляду»), ч. 6 («вирішення питання про віднесення конкретних матеріалів до таких, що можуть бути використані прокурором на підтвердження винуватості обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення і, як наслідок, прийняття рішення про надання чи ненадання прокурору доступу до таких матеріалів, може бути відкладено до закінчення ознайомлення стороною захисту з матеріалами досудового розслідування»), ч. 7 («про відкриття сторонами кримінального провадження матеріалів прокурор або слідчий за його дорученням повідомляє потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, після чого останній має право ознайомитися з ними за правилами, викладеними в цій статті»), ч. 8 («про відкриття сторонами кримінального провадження матеріалів повідомляються цивільний позивач, його представник та законний представник, цивільний відповідач, його представник, після чого ці особи мають право ознайомитися з ними в тій частині, яка стосується цивільного позову, за правилами, викладеними в цій статті») та ч. 10.

Важливим у зв'язку із цим є вживання законодавцем у ст. 290 КПК України такої обставини умови, як «після».

Із цього випливає важливий висновок: ознайомлення як таке починається з моменту фактичної реалізації права на доступ до матеріалів, а не з моменту надіслання стороною, потерпілому, представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, цивільному позивачу, його представнику та законному представнику, цивільному відповідачу, його представнику повідомлення про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування або отримання нею такого повідомлення (як уважає сторона обвинувачення). Отже, по-перше, не весь проміжок часу реалізації процедури відкриття матеріалів виключається зі строку досудового розслідування [3, с. 35]; по-друге, говорити про «зволікання при ознайомленні з матеріалами» тоді, коли сторона захисту ще не розпочала ознайомлення з матеріалами досудового розслідування, неможливо; отже, саме на це варто звертати увагу в запереченнях на клопотання.

Зловживання правом на ознайомлення з матеріалами кримінального провадження розглядається в доктрині як один із різновидів зловживання підозрюваним у вчиненні кримінального правопорушення правом мати достатній час та можливості для підготовки свого захисту [4, с. 382], що може проявлятися в діях підозрюваного, який зволікає із часом, сподіваючись, наприклад, на певні обставини, які, на його погляд, можуть покращити його становище [4, с. 381].

На практиці мають місце ситуації, коли сторона захисту подає слідчому або прокурору клопотання в порядку п. 15 ч. 3 ст. 42 та ст. 220 КПК України про надання всіх засвідчених копій процесуальних документів і письмових повідомлень, а слідчий або прокурор відмовляє у його задоволенні. У такому разі, імовірно, слідчий або прокурор звернеться в порядку ч. 10 ст. 290 КПК України до слідчого судді із клопотанням про встановлення строку для ознайомлення з матеріалами кримінального провадження. Під час розгляду вказаного клопотання доцільно заперечувати доводи клопотання слідчого або прокурора, вказуючи на порушення принципу змагальності та права на захист, а також прямих вимог п. 15 ч. 3 ст. 42 КПК Укра-

їни; отже, необхідно вказувати на відсутність зволікання під час ознайомлення з матеріалами, адже саме сторона обвинувачення порушує вимоги КПК України.

Крім того, не є зловживанням правом та зволіканням з ознайомленням ситуація, коли сторона захисту наполягає на відкритті матеріалів кримінального провадження не на «території» сторони обвинувачення, а на своїй «території» [детальніше: 5, с. 105–109].

Також не є зволіканням ситуація, коли сторона захисту не підтверджує факт т. зв. «проміжного» ознайомлення, тобто ознайомлення із частиною матеріалів. Адже якщо захистом ще не отримано в повному обсязі матеріалів та інших матеріальних носіїв інформації, з якими сторони захисту необхідно ознайомитися, вона не має підтверджувати ознайомлення.

Як зазначає Т.В. Корчева, доцільно на науковому рівні надати роз'яснення терміна «зволікання», а також визначити критерії, за яких можна говорити про факт зволікання у виконанні певної процесуальної дії. На її переконання, варто враховувати такі особливості: обсяг матеріалів досудового розслідування, вік особи, її місце проживання, володіння особою державною мовою, наявність перекладача, захисника, їх кількість [6, с. 214]. Вбачається, що врахування лише цих критеріїв може бути недостатнім для встановлення зволікання під час ознайомлення з матеріалами. Адже мають значення й інші чинники, зокрема умови ознайомлення підозрюваного з матеріалами досудового розслідування. Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) під час оцінювання дотримання права мати достатній час та можливість для підготовки свого захисту виходить із того, що коли обвинувачений утримується під вартою, поняття «можливості» може включати в себе умови ув'язнення, які дозволяли б йому, належно зосередившись, читати і писати (“*Mauzit проти Росії*», § 81; “*Moiseyev проти Росії*», § 221). Україн важливо, щоби і обвинувачений, і його адвокат могли долучатися до провадження і робити зауваження, водночас надмірно не перетворюючись (“*Makhfi проти Франції*», § 40; “*Barberá, Messegué i Jabardo проти Іспанії*», § 70) [7, с. 47].

Крім того, має значення і робоча завантаженість захисника (захисників). Як зазначається в практиці ЄСПЛ, варто також урахувати обсяг звичайної праці адвоката, від якого, вочевидь, не можна вимагати, щоби він перелаштував увесь свій розпорядок роботи і цілком присвятив свій час одній справі (“*Mattick проти Німеччини (dec.)*”) [7, с. 46]. КПК України не передбачає, що сторона захисту має безперервно і кожного дня ознайомлюватися з матеріалами певного кримінального провадження.

Крім обсягу матеріалів досудового розслідування, має значення характер цих матеріалів в аспекті складності справи, адже, якщо справа багатоепізодна, є виділеною, то це також уповільнює ознайомлення з матеріалами досудового розслідування. Адже варто враховувати те, що ознайомлення з матеріалами кримінального провадження є складною інтелектуальною діяльністю, яка в контексті права мати достатній час та можливість для захисту включає не лише читання (прослуховування), копіювання матеріалів, а і їх подальшу систематизацію, визначення кореляції між ними, визначення їхньої повноти та послідовності, що також потребує достатнього часу.

Надалі розглянемо, як оціночне поняття «зволікання» тлумачиться в ухвалах слідчих суддів у кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів.

Так, в ухвалі слідчого судді Нововолинського міського суду Волинської області від 25 червня 2018 р. висновок про зволікання з ознайомленням зроблено, виходячи з такого: «Згідно з рапортом старшого слідчого Просимціва А.Р. від 25 червня 2018 р. (а. с. 82 к. п.) підозрюваному <...> та його захиснику <...> повідомлено про закінчення досудового розслідування та запропоновано з'явитися до слідчого для ознайомлення з матеріалами досудового

розслідування 25 червня 2018 р. о 9 год. Попередньо 20 та 21 червня поточного року в телефонній розмові із захисником <...> слідчим було домовлено про прибуття останнього для ознайомлення з матеріалами кримінального провадження на 25 червня 2018 р. Така ж домовленість була досягнута з підозрюваним <...>. Із 22 червня 2018 р. зв'язатися із захисником <...> неможливо, а під час телефонної бесіди з підозрюваним останній заявив, що без свого захисника ознайомлюватися з матеріалами кримінального провадження не буде» [8]. Водночас в ухвалі не зазначено, чи було направлено стороні захисту також копію відповідного доручення прокурора слідчому, щоби вважати здійсненою таку процесуальну дію, як повідомлення про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування. Що стосується позиції підозрюваного, то відповідно до ч. 5 ст. 46 КПК України, захисник має право брати участь у проведенні допиту й інших процесуальних дій, що проводяться за участю підозрюваного, тому підозрюваний має право скористатися своїм процесуальним правом, а бажання ним скористатися не може розглядатися як зволікання з ознайомленням.

В ухвалі слідчого судді Індустріального районного суду м. Дніпропетровська від 1 листопада 2018 р. аналогічний висновок було зроблено, базуючись на таких фактичних обставинах. 21 серпня 2018 р. стороні захисту повідомлено про завершення досудового розслідування, відповідно до вимог ст. 290 КПК України, надано доступ до матеріалів досудового розслідування у вигляді 25 томів у підшитому, пронумерованому виді з описами змісту кожного документа, зокрема в електронному вигляді (фотознімки письмових доказів). У період із 21 серпня 2018 р. до 19 вересня 2018 р. сторона захисту знайомилася з матеріалами провадження в такому об'ємі: 1) ОСОБА\_5 – 17 томів, його захисник – у повному обсязі; 2) ОСОБА\_6 та його захисник – у повному обсязі; 3) ОСОБА\_7 – 12 томів; 4) ОСОБА\_2 – 11 томів. 19 вересня 2018 р. досудове розслідування відновлено з метою продовження строків досудового розслідування, строків тримання підозрюваних під вартою та призначення фоноскопичних експертиз. 26 вересня 2018 р. продовжено строк досудового розслідування до 8 місяців, тобто до 26 грудня 2018 р. 27 вересня 2018 р. продовжено строк тримання підозрюваних під вартою до 25 листопада 2018 р. 4 жовтня 2018 р. стороні захисту повідомлено про завершення досудового розслідування, відповідно до вимог ст. 290 КПК України, надано доступ до матеріалів досудового розслідування у вигляді 26 томів у підшитому, пронумерованому виді з описами змісту кожного документа, зокрема в електронному вигляді (фотознімки письмових доказів). Зміст матеріалів досудового розслідування у 25 томах кримінального провадження не змінювався, а лише сформовано 26 том, змістом якого є процесуальні документи щодо продовження строків досудового розслідування, тримання підозрюваних під вартою, їхніх скарг і клопотань. Жодних обмежень щодо можливості ознайомлення підозрюваних та їхніх захисників не встановлювалося, доступ надано в повному обсязі. Проте сторона захисту навмисно зволікає з реалізацією свого права на ознайомлення з матеріалами, до яких надано доступ. Зокрема, ОСОБА\_4, ОСОБА\_5, ОСОБА\_7 та ОСОБА\_2 знайомляться кожен день у службовому кабінеті військової прокуратури Дніпропетровського гарнізону (м. Дніпро, вул. Феодосіївська, буд. 2) з 11 до 14 годин, тобто в середньому 3 години, лише по одному тому на день. Так, станом на 29 жовтня 2018 р., тобто із 4 жовтня 2018 р. до 29 жовтня 2018 р., сторона захисту ознайомилася з матеріалами провадження в такому об'ємі: 1) ОСОБА\_4 – 9 томів; 2) ОСОБА\_5 – 12 томів, його захисник – у повному обсязі; 3) ОСОБА\_6 та його захисник – у повному обсязі; 4) ОСОБА\_7 – 9 томів, його захисник – у повному обсязі; 5) ОСОБА\_2 – 10 томів,

його захисник – у повному обсязі [9]. Тобто ОСОБА\_4, ОСОБА\_5, ОСОБА\_7 та ОСОБА\_2 у вказаний період часу ознайомилися з меншим обсягом тих самих матеріалів досудового розслідування, з якими вони вже раніше ознайомилися за аналогічний період часу, що свідчить про навмисне зволікання підозрюваними з реалізацією свого права на ознайомлення з матеріалами, до яких надано доступ [9].

Тобто фактично зволіканням визнано взагалі повторне ознайомлення сторони захисту з матеріалами після відновлення зупиненого досудового розслідування [9]; ознайомлення в середньому протягом 3 годин, лише по одному тому на день [9]. Водночас 3 години й один том на день може бути гранично можливим для ознайомлення стороною захисту, оскільки для оцінювання варто враховувати складність справи, умови ознайомлення, завантаженість захисників, освіту та стан здоров'я підозрюваного, його бажання ознайомлюватися з матеріалами за участі захисника.

Як зволікання під час ознайомлення в судовій практиці в кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів розглядається неявка захисника та неотримання ними повідомлень тоді, коли інші захисники та підозрювана з матеріалами ознайомилися [10]; відмова від захисника; неявка з метою забезпечення ОСОБА\_1 заявити клопотання про відмову від ознайомлення з матеріалами без участі захисника [11]; початок ознайомлення захисником із матеріалами кримінального провадження та відмова від подальшого ознайомлення [11]; те, що підозрювана виявила бажання ознайомитися з матеріалами кримінального провадження у присутності захисників, а тому просила останніх без її участі не ознайомлюватися з матеріалами кримінального провадження до її одужання [12]; те, що за 6 робочих днів підозрюваний ознайомився лише із 34 аркушами матеріалів розслідування на 125 аркушах [13]; те, що в період із 14 вересня 2018 р. по 17 грудня 2018 р. підозрюваний ОСОБА\_4 ознайомився лише із 26 томами кримінального провадження, а його захисник, адвокат П.Ю. Пльотка, за вказаний період ознайомився лише із 6 томами кримінального провадження. Відповідно до відомостей, зазначених у протоколі про надання доступу до матеріалів досудового розслідування, підозрюваний ОСОБА\_4 та захисник П.Ю. Пльотка у день відвідувань та доступу до матеріалів фактично витрачають на ознайомлення до однієї години. Тому підозрюваний у кримінальному провадженні та його захисник об'єктивно можуть ознайомлюватися мінімум з 5 томами матеріалів досудового розслідування протягом робочого дня [14].

Зауважимо, що заперечення лише строку для ознайомлення, зазначеного у клопотанні, є фактичним визнанням стороною захисту факту зволікання з ознайомленням, а ширше – власного зловживання правом.

Логічною і послідовною в аспекті локального предмету доказування під час розгляду клопотання є думка, що для встановлення строку на ознайомлення з матеріалами кримінального провадження мають існувати такі умови: стороні захисту наданий доступ до матеріалів кримінального провадження; доступ до матеріалів наданий уповноваженою особою; стороні захисту надано достатньо часу для ознайомлення; сторона захисту зволікає з ознайомленням [11].

**Висновки.** Аналіз нормативної регламентації та практики застосування положень ч. 10 ст. 290 КПК України в судовій практиці дозволяє виділити такі тактичні особливості здійснення захисту під час подання стороною обвинувачення клопотання в порядку ч. 10 ст. 290 КПК України щодо корупційних злочинів:

1) оцінка належності процедури повідомлення про завершення досудового розслідування, її дотримання та надання доступу до матеріалів досудового розслідування (особа, яка здійснює повідомлення, та порядок повідомлення);

2) оцінка коректності вживання терміна «зволікання при ознайомленні» в аспекті того, що ознайомлення як таке починається з моменту фактичної реалізації права на доступ до матеріалів, а не з моменту надіслання сторони, потерпілому, представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, цивільному позивачу, його представнику та законному представнику, цивільному відповідачу, його представнику повідомлення про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування або отримання нею такого повідомлення (як вважає сторона обвинувачення);

3) оцінка наявності «зволікання при ознайомленні» з урахуванням положень ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод щодо права кожного обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення мати час і можливість, необхідні для підготовки свого захисту, урахуваючи умови ознайомлення підозрюваного та захисника з матеріалами досудового розслідування, робочої завантаженості захисника (захисників), складності справи;

4) аргументація, що захисник має право брати участь у проведених допиті і в інших процесуальних діях, що проводяться за участю підозрюваного, тому підозрюваний має право скористатися своїм процесуальним правом ознайомитися з матеріалами за участі захисника, а бажання ним скористатися не може розглядатися як зволікання з ознайомленням;

5) урахування того, що заперечення лише строку для ознайомлення, зазначеного у клопотанні, є фактичним визнанням стороною захисту факту зволікання з ознайомленням, а ширше – власного зловживання правом.

#### ЛІТЕРАТУРА

- Гловюк І.В. Повноваження слідчого судді у досудовому провадженні. Митна справа. 2012. № 6. Ч. 2. Кн. 2. С. 103–110.
- Ухвала слідчого судді Святошинського районного суду м. Києва від 10 грудня 2018 р. (пр. № 1-кч/759/5751/18). URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78556162>.
- Пашковський М.І., Гловюк І.В. Строк ознайомлення з матеріалами досудового розслідування сторонами кримінального провадження та строк досудового розслідування: проблеми кореляції. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативної-розшукової діяльності* : тези III Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Хмельницький, 1 березня 2019 р. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2019. С. 33–38.
- Марченко Т.Ю. Деякі аспекти реалізації права підозрюваного мати час та можливість, необхідні для підготовки свого захисту в Україні. Кримінальний процесуальний кодекс 2012 р.: ідеологія та практика правозастосування : колективна монографія / за заг. ред. Ю.П. Алєніна ; відпов. за вип. І.В. Гловюк. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 368–394.
- Пономаренко Д.В. Тактичні питання захисту в кримінальному провадженні. Книга перша : практичний посібник. Вид. 2-ге, доповн. і переробл. Київ : Фенікс, 2018. 158 с.
- Корчева Т.В. До питання про встановлення строку для ознайомлення сторін із матеріалами кримінального провадження при закінченні досудового розслідування. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 3. С. 212–215. URL: [http://www.pap.in.ua/3\\_2015/63.pdf](http://www.pap.in.ua/3_2015/63.pdf).
- Довідник із застосування ст. 6 Європейської конвенції з прав людини. Право на справедливий суд (кримінально-процесуальний аспект). 2014. 72 с. URL: [https://www.echr.coe.int/Documents/Guide\\_Art\\_6\\_criminal\\_UKR.pdf](https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_criminal_UKR.pdf).
- Ухвала слідчого судді Нововолинського міського суду Волинської області від 25 червня 2018 р. (справа № 165/472/18). URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74970216>.
- Ухвала слідчого судді Індустріального районного суду м. Дніпропетровська від 1 листопада 2018 р. (справа № 202/6789/18). URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77588770>.

10. Ухвала Шевченківського районного суду м. Києва від 26 червня 2018 р. (справа № 761/21775/18). URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75014888>.
11. Ухвала Шевченківського районного суду м. Києва від 4 вересня 2018 р. (справа № 761/33435/18). URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76322866>.
12. Ухвала Вінницького міського суду Вінницької області від 2 січня 2019 р. (справа № 127/33383/18). URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78985415>.
13. Ухвала слідчого судді Вінницького міського суду Вінницької області від 8 серпня 2014 р. (справа 127/17016/14-к). URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/48304988>.
14. Ухвала слідчого судді Солом'янського районного суду міста Києва від 23 січня 2019 р. (справа № 760/31163/18). URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80066009>.

УДК 343.121.4 (477)

## ПРОФЕСІЙНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА ОСОБАМ, ПРАВА ЧИ ЗАКОННІ ІНТЕРЕСИ ЯКИХ ОБМЕЖУЮТЬСЯ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

## THE PROFESSIONAL LEGAL ASSISTANCE TO PERSONS WHOSE RIGHTS OR LEGITIMATE INTERESTS ARE LIMITED DURING THE PRE-TRIAL INVESTIGATION: PROBLEMATIC ISSUES

*Корчева Т.В., к.ю.н., асистент кафедри кримінального процесу  
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

У статті досліджуються питання визначення процесуального статусу адвоката, який під час проведення досудового розслідування надає професійну правничу допомогу особі, права чи законні інтереси якої обмежуються на цій стадії кримінального провадження.

З урахуванням приписів Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» розглядається можливість віднесення таких дій адвоката до певного виду адвокатської діяльності.

За темою дослідження вносяться авторські пропозиції щодо вдосконалення вітчизняного кримінального процесуального законодавства.

**Ключові слова:** адвокат, захисник, представник, професійна правнича допомога, кримінальне провадження, досудове розслідування.

Статья посвящена исследованию вопроса определения процессуального статуса адвоката, который во время проведения досудебного расследования оказывает профессиональную правовую помощь лицу, права и законные интересы которого ограничиваются на этой стадии уголовного производства.

В соответствии с Законом Украины «Об адвокатуре и адвокатской деятельности» рассматривается возможность отнесения указанных действий адвоката к определенному виду адвокатской деятельности.

По теме исследования вносятся авторские предложения по усовершенствованию отечественного уголовного процессуального законодательства.

**Ключевые слова:** адвокат, защитник, представитель, профессиональная правовая помощь, уголовное производство, досудебное расследование.

In accordance with clause 161, 25 part 1 of Art. 3 the Criminal Procedural Code of Ukraine (hereinafter referred to as the CPC of Ukraine), a new participant in criminal proceedings, which is «other person whose rights or legitimate interests are limited during a pre-trial investigation» (hereinafter – another person) are defined. However, the legislator does not specify who exactly can be recognized by another person in the criminal proceedings, although it implies the presence of certain procedural duties and rights, including the right to receive a professional legal assistance.

In the article, in accordance with the definition of another person procedural status, it is investigated the issues of the lawyer-representative procedural status, who during the pre-trial investigation provides professional legal assistance to a person whose rights or legitimate interests are limited at this stage of criminal proceedings, are examined.

It is investigated the participation of another person's lawyer-representative in conducting investigative (search) actions; the right to appeal against decisions, actions or inactions of the investigator, the prosecutor during the conduct of pre-trial investigation in a criminal proceeding; the right to file a petition.

With the provisions of the Law of Ukraine "About Advocacy and Advocacy activity", it is considered the possibility to attribute of advocacy to a specific lawyer's activity.

According to the research, it is made author's suggestions for improving the national criminal procedural legislation.

It is proposed to regulate in the CPC of Ukraine the provision that another person's representative may be a person who can be a defender in the criminal proceeding.

It is proposed to regulate in the CPC of Ukraine the judicial order for involving a lawyer-representative of another person to participate in criminal proceedings. It is argued that the lawyer-representative may be involved by another person to participate in criminal proceedings at any moment. Considering the fact that another person's representative acts exclusively lawyer, his powers to participate in the criminal proceedings must be confirmed by the documents provided for in Art. 50 CPC of Ukraine.

**Key words:** lawyer, defender, representative, professional legal assistance, criminal proceedings, pre-trial investigation.

Законом України № 2213–VIII від 16 листопада 2017 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування»

ч. 1 ст. 3 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) доповнена п. 16<sup>1</sup> такого змісту: «Інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування – це особа, стосовно якої (у тому числі щодо її майна) здійснюються процесуальні